

पठतु संस्कृतम्
शिक्षा

एप्रिल् २, २०२२

व्याकरणम् - १

अङ्काः १००

1) अधः दत्तानां कृदन्तानाम् इतरे वचने लिखत। (१०)

	अनुसरन्तम्	अनुसरन्तौ	अनुसरतः
a)		पठद्भ्यां	
b)	स्फुरन्ती		
c)			बिभ्यत्यः
d)			लिखत्सु
e)	कुर्वती		
f)		गच्छतोः	
g)	क्रीडतः		
h)	नमन्त्या		
i)		धावन्तौ	
j)	पतते		

2) उचितं शत्रन्तं चित्वा लिखत (१०)

उदाहरणम्:

शिशुः रुदन् पितामहीम् आहूतवान् ।

- यानं शब्दं कुर्वत् अस्ति ।
- निन्दतः दुर्जनान् जनाः दूरीकुर्वन्ति ।
- श्लोकं पठन्तं छात्रम् अध्यापकः श्लाघितवान् ।
- भगिनी गायन्ती पाकं करोति ।
- बालकः जलं पिबन् चित्रं पश्यति ।
- गीतं स्मरन्त्या तया सम्यक् गीतम् ।
- गच्छन्ति यानानि अहं दृष्टवती ।
- पठता अग्रजेन सह अनुजः अपि पठति ।
- इदानीं मम मित्रं गृहम् आगच्छत् अस्ति ।
- दीपिका गानं शृण्वती पुष्पाणि बध्नाति ।

3) रिक्तस्थानं पूरयत (२०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
देवः	षष्ठी			
वाहनम्	सप्तमी			
देवी	चतुर्थी			
रज्जुः	पञ्चमी			
मुनिः	तृतीया			
गुरुः	द्वितीया			
भवनम्	प्रथमा			

4) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य शतृप्रत्ययान्तं रूपं
रिक्तस्थाने लिखत (१०)

- a. सखीं _____ अनुजां अग्रजः दृष्ट्वान् । (स्मरति)
- b. बालः गृहं _____ चित्रं पश्यति । (गच्छति)
- c. मित्रम् _____ "हरिः ओम्" इति कथयति । (प्रविशति)
- d. उपनत्रेम् अधः _____ खेदं जनयति । (पतति)
- e. अध्यापकः _____ युवकम् आहूतवान् । (लिखति)
- f. भगिनी _____ पाकं करोति । (गायति)
- g. पिता _____ पितामहीम् आहूतवान् । (रोदति)
- h. मित्रं _____ पाठं पठति । (वदति)
- i. _____ रामस्य पिता दशरथः । (पश्यति)
- j. अभ्यासं _____ गायकेभ्यः आहारं ददातु । (करोति)

5) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (१०)

- a. कृत्वा
- b. नृत्यन्त्यै
- c. गत्वा
- d. धावन्ती:
- e. त्यक्त्वा
- f. पठत्सु
- g. आगत्य
- h. जिघ्रता
- i. प्राप्य
- j. लिखन्तम्

6) उचित-उत्तरं चिनोतु (१०)

a. अं	विसर्गः / अनुस्वारः
b. ओ	ह्रस्वः / दीर्घः
c. अः	विसर्गः / अनुस्वारः
d. न्	वर्गीय-व्यञ्जनम् / कर्कश-व्यञ्जनम्
e. ध्	अल्पप्राण-व्यञ्जनम् / महाप्राण-व्यञ्जनम्
f. म्	अनुस्वारः / अनुनासिक-व्यञ्जनम्
g. द्	कर्कश-व्यञ्जनम् / मृदु-व्यञ्जनम्
h. ह्	वर्गीय-व्यञ्जनम् / मृदु-व्यञ्जनम्
i. ज्	अल्पप्राण- व्यञ्जनम् / महाप्राण-व्यञ्जनम्
j. स	वर्गीय-व्यञ्जनम् / अवर्गीय-व्यञ्जनम्
k. ट्	कर्कश व्यञ्जनम् / मृदु-व्यञ्जनम्
l. त्	अल्पप्राण-व्यञ्जनम् / महाप्राण-व्यञ्जनम्

7) सन्धिं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. तत् + छाया
- b. पुं + जः
- c. सुकृद् + प्रतिज्ञः
- d. गच्छन् + अपतत्
- e. रामम् + नम
- f. अनयत् + छत्रम्
- g. सत् + नमनम्
- h. बालस् + षष्ठः
- i. जगत् + ईशः
- j. वाग् + हरति

8) सन्धि-विच्छेदनं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. सँल्लापः
- b. सञ्जयः
- c. अहं प्रातः
- d. तद्धितम्
- e. अङ्कः
- f. उड्डयते
- g. षट्सप्ततिः
- h. मन्नाम
- i. शर्मन्नितः
- j. गच्छच्छ्वानः

9) रिक्तस्थानं पूरयत (५)

	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
पठन्	पुल्लिङ्गः	प्रथमा	एक
शृण्वती			
ददतः			
जानते			
गच्छन्ति			
स्मरन्त्याम्			

10) पञ्च-वाक्यैः संस्कृतेन वर्णनं कुरुत (५)

रामनवमी-उत्सवः

शिक्षा By Vanisri Ragupati